

KÜLTÜREL MİRAS KAPSAMINDA TURİST REHBERLERİNİN ANİMASYON HİZMETLERİNİ DEĞERLENDİRMESİ

Evaluation Of Animation Services Of Tourist Guides Within The Scope Of Cultural Heritage

Dr. Ebru KEMER

Mustafa Kemal Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Hatay/TÜRKİYE

ORCID ID: 0000-0002-7620-6297

ÖZET

Bu çalışmada, turist rehberlerinin kültürel miras kapsamında animasyon hizmetlerini değerlendirmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmanın verileri Kasım- Aralık 2019 tarihleri arasında veri formu yardımıyla toplanmıştır. Araştırmada seyahat acentelerine bağlı turist rehberleri araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Turist rehberlerine acenteler yoluyla 70 adet veri formu dağıtılmış geçerli olan 63 adet veri formu değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma sonucunda turist rehberlerinin belirlediği 48 adet metafora ulaşılmıştır. Elde edilen veriler metafor yorumlama yoluyla yorumlanmış ve ortak özelliklere sahip olan metaforlar 3 alt kategoriden oluşturulmuştur. Araştırmada turist rehberlerinin en çok kullandığı metafor sırasıyla Altın, Tarih, Mücevher, Pırlanta, Para Zenginlik ve Miras metaforu olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Miras, Animasyon Hizmetleri, Turist Rehberleri

ABSTRACT

In this study, it is aimed that tourist guides evaluate animation services within the scope of cultural heritage. For this purpose, phenomenology pattern, which is one of the qualitative research methods, was used. The data of the research were collected between November and December 2019 with the help of the data form. In the research, tourist guides attached to travel agencies are the sample of the research. 70 data forms were distributed to the tourist guides through agencies, and 63 valid data forms were evaluated. As a result of the research, 48 metaphors determined by tourist guides were reached. The data obtained were interpreted through metaphor interpretation and metaphors and common features were formed from 3 sub-categories. The most used metaphor of tourist guides in the research was Gold, History, Jewellery, Diamond, Money Richness and Heritage metaphor respectively.

Keywords: Cultural Heritage, Animation Services, Tourist Guides

1. GİRİŞ

Kültürel miras "bir yörenin geçmiş ve/veya mevcut kültürüne ait bilgileri içeren sanat, mimari, tarih, arkeoloji, etnografya alanlarında öneme sahip olan taşınır ve/veya taşınmaz tüm soyut ve/veya somut varlıkları" olarak tanımlanmaktadır. Genel olarak kültürel miras insanın yaptığı ya da değer verdiği tüm varlıklar kültürel miras olarak adlandırılabilir (Atak vd., 2017: 1398).

Kültürel miras, geçmişten günümüze belli bir grubun benimsediği inançlarının, bilgilerinin ve geleneklerinin yansımaları olarak somut ve somut olmayan bütün varlıklar zaman içinde oluşan etkileşimle beraber her şeyi içinde bulundurur (Negiz, 2017: 164). Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi (1972)' ne göre kültür varlıkları bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yeryüzündeki bütün taşınır taşınmaz varlıklar olup kültürel miras somut ve somut olmayan kültürel miras olarak iki gruba ayrılır. Somut kültürel varlıklar; "tarihi eserlerin tümü, camiler, surlar, sit alanları, anıtlar, höyükler, tümülüsler, ören yerleri, çeşmeler, tapınaklar gibi eserler ile ayrıca doğal kültürel miras olarak da değerlendirilen deprem, sel vb. nedenlerle oluşmuş travertenler, mağaralar, kaplıcalar" gibi alanlar da somut kültürel mirasın içinde yer alır (Sidekli ve Karaca, 2013: 21). Somut olmayan kültürel miraslar ise kendi doğasında oluşan nesilden nesile aktarılan "ortak geçmişe veya tarihe sahip olan toplumun edinmiş olduğu deneyimlerden toplumsal belleğini oluşturan her şey olarak belirtilmektedir (Oğuz, 2013: 30-57). Aslan ve Çokal (2016, 54) çalışmalarında ülkemizdeki kültürel değerleri; tarihi eserler (dini yapılar, han, hamam, anıtsal ağaçlar, saat kulesi, suyolları), arkeolojik eserler (nekropol, antik kent, tiyatro, hamam),

müzeler, yörede düzenlenen festivaller, özel günler, el sanatları (çinicilik, ahşap oyma, bakır işleme), folklor olarak belirtmişlerdir.

Ülkemizde turistik ürün içerisinde yer alan animasyon hizmetlerinde turistlere kültürel mirasımızı tanıtmak için çeşitli kültürel aktiviteler, folklor, Türk geceleri, Türk unsurunu taşıyan dans gösterileri sunulmaktadır. Dolayısıyla animasyon hizmetleri kültürel miras unsurlarıyla iç içedir.

Animasyon hizmetleri turizm alanında “konukların tatil sürelerinde oluşan boş zamanlarında hoşça vakit geçirmelerini sağlamak amacıyla yapılan her türlü aktivite ve canlandırma faaliyetleri” olarak tanımlanmaktadır (Hazar, 2014: 99). Turistik ürün; ulaşım, konaklama, yeme, içme dinlenme gibi birbirinden farklı mal ve hizmetlerin tamamından oluşan bir paket ürün niteliğindedir. Animasyon, turistler haz aldıkları doyum sağlayıcı etkinliklerle boş zamanlarını geçirmeleri sağlayarak turistik ürünü tamamlayıcı özelliğe sahiptir (Hazar, 2014: 109). Animasyon hizmetleri işletme açısından pazarlama aracı olarak kullanılarak doğrudan gelir getirici etkiyi sağlar ve oda, yiyecek içecek gelirleri gibi olmasa da pazarlama faaliyetlerine katkısıyla maliyetleri düşürmeye yönelik katkı sağlamaktadır. Ayrıca turizm animasyonları ürün çeşitliliği sağlayarak, marjinal fayda yaratması ve iyi bir imaja olumlu katkı sağlaması açısından önemlidir (Çetiner ve Yaylı, 2017: 210-212).

Animasyon aktiviteleri, kültürel animasyon, rekreasyonel animasyon ticari animasyon, sağlık animasyonu kültür animasyonu gösteri animasyonu gastronomi animasyonu, mesleki animasyonlar gibi çok çeşitlidir (Adina ve Dana, 2010: 858- 860). Turizm işletmelerinde yapılan animasyon hizmetleri “gece şovları, Türk geceleri, geleneksel yemekler, dans gösterileri ve çeşitli folklorik unsurları” belirli sanatsal koreograflerle turistlere bu gecelerde sunulmaktadır (Akgöz, 2003: 57).

Bu araştırmada Nevşehir ilinde bulunan turist rehberlerinin kültürel miras kapsamında animasyon hizmetleri öğelerini metaforik olarak değerlendirmeleri araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda turist rehberlerine “kültürel miras kapsamında animasyon hizmetleri..... gibidir” şeklinde soruya cevap vermeleri istenmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan turist rehberlerinden “sebebi.... şudur şeklinde metafora yükledikleri anlam belirlenmiştir.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırmada turist rehberlerinin kültürel miras kapsamında animasyon hizmetleri algıları metafor analizi ile incelenmiştir. Metafor anlam aktarmaya yarayan sözcüktür. Metaforlar bir durumu betimlemeyi sağlar ve bu amaçla kullanıldığında bir durum olay veya olgu resmedilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 207-212). Bu araştırmada metaforlar, kültürel miras kavramını betimlemek amacıyla kullanılmıştır. Araştırmanın amacı, Nevşehir ilinde bulunan turist rehberlerinin kültürel miras kapsamında animasyon hizmetleri öğelerini metaforik olarak değerlendirmeleridir.

Bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturan turist rehberleri, hem kültürel miras unsurlarıyla iç içe olmaları hem de bu kültürel değerleri turistlere tanıtmakla sorumlu oldukları için çalışma grubu olarak tercih edilmiştir. Araştırmanın verileri Kasım- Aralık 2019 tarihleri arasında veri formu yardımıyla toplanmıştır. Turist rehberlerine acenteler yoluyla 70 adet veri formu dağıtılmış geçerli olan 63 adet veri formu değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmada verilerin toplanması için veri toplama formu hazırlanmıştır. Veri formunda turist rehberlerine kültürel mirasa kapsamında animasyon hizmetlerine yönelik algılarını belirlemek amacıyla açık uçlu sorular yer almıştır. Sorularda “ Bana göre animasyon hizmetleri kapsamında kültürel miras gibidir. Sebebi ise ...şudur.” Şeklinde ifadelerle metafora yüklenen anlam ve neden tespit edilmiştir.

Araştırmada nitel araştırmada kullanılan “içerik ve betimsel analiz” yöntemleri uygulanmıştır. Bu doğrultuda içerik analizi dört aşamadan oluşmaktadır. 1. Verilerin kodlanması, 2. Kodlanan verilerin temalarının belirlenmesi, 3. Kodların ve temaların düzenlenmesi, 4. Bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 238-248). Bu doğrultuda verilerdeki meteforlar incelenmiş ve turist rehberlerinin 48 adet metafor ürettikleri belirlenmiştir. Temaların belirlenmesi aşamasında turist rehberlerinin belirttikleri metaforlar belirli ortak özellikleri açısından gruplara ayrılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Formları değerlendirmeye alınan turist rehberlerinin %79'u (f=50) erkek ve %20.6'sı (f=13) kadın rehberlerden oluşmaktadır. Turist rehberlerinin %87.3'i (f=55) 30-40 yaş aralığında, %7.9'u (f=5) 40-50 yaş aralığında ve %4,7'si (f=3) 30 yaş ve altı aralığında bulunmaktadır.

Tablo 1. Kültürel Miras Kapsamında Animasyon Hizmetleri

Metafor Kodu	Metaforun Adı	Turist Rehberleri	
		F	%
1	Altın	5	7,93
2	Tarih	4	6,34
3	Mücevher	4	6,34
4	Pırlanta	3	4,76
5	Para	2	3,17
6	Zenginlik	2	3,17
7	Miras	2	3,17
8	Hayat	1	0,63
9	Yetenek	1	0,63
10	Bilgi	1	0,63
11	Kültür	1	0,63
12	Gelenek	1	0,63
13	Görenek	1	0,63
14	Define	1	0,63
15	Milli Servet	1	0,63
16	Sanat	1	0,63
17	Eğitim	1	0,63
18	Dil	1	0,63
19	Yapı Taşı	1	0,63
20	Görgü	1	0,63
21	Soy	1	0,63
22	Bayrak	1	0,63
23	Kutsal Emanet	1	0,63
24	Karakter	1	0,63
25	Kimlik	1	0,63
26	Benlik	1	0,63
27	Antika Eşya	1	0,63
28	Döviz	1	0,63
29	Hatıra	1	0,63
30	Anane	1	0,63
31	Soy	1	0,63
32	Ağaç	1	0,63
33	Nesil	1	0,63
34	Kuşak	1	0,63
35	Kalkınma	1	0,63
36	Milli Değerler	1	0,63
37	Şekiller	1	0,63
38	Türk Dansı	1	0,63
39	Temel Taşı	1	0,63
40	Ata	1	0,63
41	Değerler	1	0,63
42	Türkülerimiz	1	0,63
43	Ortak Değerler	1	0,63
44	Geçmişimiz	1	0,63
45	Geleneksel Kıyafetler	1	0,63
46	Işık	1	0,63
47	Ahenk	1	0,63
48	Uyum	1	0,63
Toplam		63	100

Turist rehberlerinin kültürel miras kapsamında animasyon hizmetlerine yönelik belirttikleri 48 adet metafor görülmektedir. Bu metaforlar içinde 63 kişiden Altın metaforunu 5 kişi (% 7,93), Tarih ve Mücevher metaforunu 4 kişi (% 6,34), Pırlanta metaforunu 3 kişi (% 4,76), Para, Zenginlik ve Miras metaforunu 2 kişi (%3,17) en fazla üretilen metaforlar olmuştur.

Tablo 2. Kültürel Miras Kapsamında Animasyon Hizmetlerinin Değeri

Metafor Kodu	Metaforun Adı	Turist Rehberleri	
		F	%
1	Tarih	4	17,39
2	Yetenek	1	0,23
3	Anane	1	0,23
4	Benlik	1	0,23
5	Gelenek	1	0,23
6	Görenek	1	0,23
7	Define	1	0,23
8	Milli Servet	1	0,23
9	Sanat	1	0,23
10	Karakter	1	0,23
11	Nesil	1	0,23
12	Yapı Taşı	1	0,23
13	Görgü	1	0,23
14	Soy	1	0,23
15	Bayrak	1	0,23
16	Geçmişimiz	1	0,23
17	Değerler	1	0,23
18	Ata	1	0,23
19	Temel Taşı	1	0,23
20	Milli Duygular	1	0,23
21	Dil	1	0,23
22	Kuşak	1	0,23
23	Ağaç	1	0,23
Toplam		23	100

Kültürel miras kapsamında animasyon hizmetlerinin metaforlarından sebebini değerlidir şekilde belirtilen ifadelerle turist rehberleri *kültürel miras kapsamında animasyon hizmetleri bana göre karakteri oluşturur bu sebeple değerlidir. Çünkü bir kültürün karakteri o kültürü barındıran öğelerin türküleri, folkloru o kültürün karakteri niteliğindedir. Kültürel miras kapsamında animasyon hizmetleri geçmişimizdir bu sebeple değerlidir. Geçmiş bir kültürü en iyi yansıtan unsurdur. Bir toplumun geçmişi yoksa kültüründen bahsetmek mümkün değildir. Animasyonlarda bizim kültürel mirasımızı yaşatan unsurları içerir dolayısıyla değerlidir. Kültürel miras kapsamında animasyon hizmetleri ağaç gibi değerlidir. Kültürü bir ağaç gibi düşünürsek animasyon hizmetleri de o ağacın dallarından biridir* şekilde ifade etmişlerdir.

Tablo 3. Animasyon Hizmetlerinin Kültürel Mirasa Katkısı

Metafor Kodu	Metaforun Adı	Turist Rehberleri	
		F	%
1	Altın	5	33
2	Mücevher	4	26
3	Pırlanta	3	20
4	Zenginlik	2	13,3
5	Miras	2	13,3
6	Para	2	13,3
7	Bilgi	1	6,6
8	Hayat	1	6,6
9	Kalkınma	1	6,6
10	Kutsal Emanet	1	6,6
11	Kültür	1	6,6
12	Eğitim	1	6,6
13	Döviz	1	6,6
14	Define	1	6,6
15	Kimlik	1	6,6
Toplam		15	100

Araştırmada 15 turist rehberinin animasyon hizmetlerinin kültürel mirasa katkısı olduğunu belirten ifadelerde bulunmuştur. Araştırmaya katılan turist rehberlerinin 5'i Altın metaforunu, 4'ü Mücevher metaforunu, 3'ü Pırlanta metaforunu, 2'si Para, Zenginlik ve Miras metaforunu kullanmıştır. Turist

rehberleri; animasyon hizmetlerinin altın değerinde kültürel mirasa katkısı vardır. Çünkü ülkemizi ziyaret eden turistlerin en çok katıldığı etkinliklerden bir tanesi animasyon etkinlikleridir ve Türk gelenekleriyle ilgili yapılan etkinlikler kültürel mirasımızı ortaya koymaktadır. Ayrıca kültürel miras kapsamında animasyon hizmetleri mücevher gibidir bu sebeple animasyon hizmetlerinin de kültürel mirasa katkısı bulunmaktadır. Bir diğer katılımcı ise, kültürel miras kapsamında animasyon hizmetleri kimliğimiz gibidir. Bu sebeple animasyon hizmetlere kültürel mirasa katkıda bulunur bu sebeplede turizm işletmelerinde sürdürülen animasyon hizmetlerine daha çok Türk unsurları içeren animasyonlar sergileyebilirler Türk gecelerini daha muazzam hale getirebilirler.

Tablo 4. Çekicilik Açısından Animasyon Hizmetlerinin Kültürel Mirasa Katkısı

Metafor Kodu	Metaforun Adı	Turist Rehberleri	
		F	%
1	Hatıra	1	10
2	Türkülerimiz	1	10
3	Ortak Değerlerimiz	1	10
4	Işık	1	10
5	Geleneksel Kıyafetler	1	10
6	Türk Dansı	1	10
7	Ahenk	1	10
8	Antika Eşya	1	10
9	Uyum	1	10
10	Şekiller	1	10
Toplam		10	100

Araştırmada animasyon hizmetlerinin kültürel mirasa katkısı olduğunu belirten turist rehberlerinin 10 tanesi çekicilik açısından katkı sağlamaktadır ifadelerini kullanmışlardır. Örneğin araştırmaya katılan turist rehberlerinden biri; *Kültürel miras kapsamında animasyon hizmetleri Türk dansı açısından çekicilik sağlayarak kültürel mirasa katkı sunmaktadır. Çünkü ülkemizi ziyaret eden turistler ülkemizdeki yöresel kıyafetlerle ilgilenmekte ve merak etmektedirler. Turlarda en çok talep edilen unsurlardan birisi yöresel kıyafetlerimiz olmaktadır* şeklinde belirtmiştir

5. SONUÇ

Araştırma sonucunda turist rehberlerinin animasyon hizmetleri kapsamında kültürel miras değerlendirmelerinde 48 adet metafor tespit edilmiştir. Bu metaforlar ortak özellikler dikkate alınarak 3 kategoride toplanmıştır.

Turist rehberleri animasyon hizmetlerinin kültürel miras algılamalarında; kültürel miras kapsamında animasyon hizmetlerinin değeri, animasyon hizmetlerinin kültürel mirasa katkısı ve çekicilik açısından animasyon hizmetlerinin kültürel mirasa katkısı olarak kategorilendirme yapılmıştır. Turist rehberlerinin kültürel miras kapsamında animasyon hizmetleri değeri kategorisinde metafor olarak en çok Tarih metaforu öne çıkmaktadır. Ayrıca turist rehberleri animasyon hizmetlerinin kültürel miras algılamalarına yardımcı olduğunu ve Altın Mücevher Pırlanta Zenginlik Miras gibi katkıda bulunacağını belirtmişlerdir. Turist rehberleri çekicilik açısından ise; Hatıra, Türkülerimiz, Ortak Değerlerimiz, Işık, Geleneksel Kıyafetler, Türk Dansı, Ahenk, Antika Eşya, Uyum ve Şekiller şeklinde benzetmeler belirtmişlerdir.

Türkiye’de animasyon etkinlikleri Türk geceleri aktiviteleriyle Türk kültürünü yansıtmak için sunulmaktadır. Fakat araştırmada Turist rehberlerinin çoğunluğu kültürel miras kapsamında animasyon hizmetlerini değerlendirirken *bu sebeple....açıklamalarında yapılan animasyon etkinliklerinin zayıf yönlerinin olduğunu belirtmişlerdir. Özellikle Türk unsurunu yansıtmada yabancı uyruklu personel çalıştırılmasını yeter kadar önem verilmemesini eleştirmişlerdir. Özellikle maddi sebeplerden işletmelerin animasyon adı altında geçiştirme usulü bir etkinlik düzenleyen işletmelerinde olduğunu belirtmişlerdir. Bu durumlar kültürel mirasımıza negatif etki ederek turizmin gelişmesinde de engel niteliktedir. Dolayısıyla Türk unsurlarının daha özenli şekilde tanıtılması ve önem verilmesi gerekmektedir.*

KAYNAKÇA

Adina, C. & Dana, B. (2010). “Entertainment and Sport Animation- Effects and Benefits. Ovidius University Annals, Physical Education and Sport/Science,” Movement and Health Series, 10 (2), 858-862.

- Akgöz, E. (2003). Turizm işletmelerindeki Türk gecelerinin Türk kültürünü Tanıtmaya Katkıları. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- Aslan, Z. ve Çokal, Z. (2016). “Profesyonel Turist Rehberlerinin Kültürel Değerlere Katkısına İlişkin Algılamaları,” Journal of Tourism and Gastronomy Studies 4 (1), 45-60.
- Atak, O., Tatar, S. ve Tunaseli, A. (2017). “Kültürel Miras Oluşumunda Festivallerin Yeri ve Önemi: Fethiye Müzik Köyü Üzerine Bir Değerlendirme”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(52), 1397-1409.
- Çetiner, H., & Yaylı, A. (2017). Otel İşletmelerinde Rekreasyon Hizmetler, Y. Akgündüz (Ed.), Otel İşletmeciliği içinde (s.189-217). İstanbul: Paradigma
- Hazar, A. (2014). Rekreasyon ve animasyon. Ankara: Detay Yayınevi.
- Negiz, N. (2017). “Kentlerin Tarihsel Sürdürülebilirliğinde Kültürel Miras: Önemi Ve Değeri Üzerine Düşünmek”, Akademia Sosyal Bilimler Dergisi, S1(3), ss. 159-172.
- Oğuz, M. Öcal, (2013). Somut Olmayan Kültürel Miras Nedir?, Ankara: Geleneksel Yay., 2013.
- Sidekli, S. ve Karaca, L. (2013). Sosyal bilgiler öğretiminde yerel, kültürel miras öğelerinin kullanımına ilişkin öğretmen adayları görüşleri. Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi, 5, 20-38.
- Unesco (1972). Convention Concerning The Protection of the World Cultural and Natural Heritage. Retrieved from <http://Whc.Unesco.Org/En/Conventiontext>.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara.